

„Auksinis vaikas“

Esame išmokę daugelio suaugusiųjų sunkumų priežasčių ieškoti vaikystėje, ankstyvuosiuose gyvenimo metuose, kylančių dėl nepakankamos tėvų meilės ar sutrikdyto prierašumo. Kai kurie užauga psichologiškai nepalankiomis sąlygomis – tampa nepasitikėjimo savimi, nerimo, paranojos ir gėdos aukomis, nes praeityje pritrūko būtinos šilumos, rūpesčio ir atjautos. Daug jaunų tėvų stengiasi skaityti, domėtis vaikų auklėjimu ir taikyti priešingus metodus, kad savo vaikus užaugintų sėkmingais, savimi pasitikinčiais, daug pasiekusiais žmonėmis.

Tačiau yra netikėtas ir subtilesnis auklėjimo metodas, kuris vaikystėje gali sutrikdyti natūralų vaiko virsmą suaugusiu asmeniu – jį galima pavadinti „Auksinio vaiko“ sindromu. Suaugę žmonės gali turėti psichologinių ir mentalinių sunkumų ne tik dėl to, kad buvo ignoruojami ar su jais netinkamai elgėsi. Problemų galima turėti dėl to, kad tėvų ir artimųjų meilė būna ypatingai stipri, su nerimą keliančiu intensyvumu: vaikai giriami už gabumus, kurių neturi, ir net negali savyje atpažinti nieko panašaus. *Nes tėvai, siekdami išreikšti palankumą vaikui, nebyliai reikalauja būti genialiu, ypatingu, unikaliu, šmaikščiu, išmintingu, gražiu, pažangiu, gabiu ir pan. – su demonstruojamu gerumu ir paslėpta nesąmoninga manipuliacija - pateisinti savo gimdytojų lūkesčius ir viltis, o ne savo pačių prigimtį.*

Šis patyrimas prasideda tik gimus kūdikiui, kai vienas ar abu tėvai nieko nelaukdami ima vaiką vadinti išskirtiniu ir atitinkamai su juo elgtis. Vaikutis paskelbiamas nepaprastai gražiu, protingu, talentingu ir jam vienareikšmiškai žadamas ypatingas gyvenimas. Tėvai tiki, kad jų vaikui neskirti įprasti vidutinio žmogaus suklupimai, klaidos ir nuoskaudos. Dar po stalu stačiam vaikščiojančiam bambliui pranašaujama, kad jo vardas bus žinomas šimtmečius. Atrodytų, toks elgesys ir palaikymas - tiesus kelias į didžiulį vaiko pasitikėjimą savimi, lyderystę, psichologinį atsparumą ir saugumą.

Tačiau vaikas, kuris vis dar bando išsiaiškinti kaip segti sagas, susidūręs su tokiais milžiniškais tėvų lūkesčiais, gali išgyventi vidinės tuštumos ir visiško neįgalumo jausmus. Mažylis nepajėgus savyje rasti tokių resursų, vidinių išteklių (patirties ir išminties), kad pateisintų viltis ir lūkesčius, kuriuos be galo myli ir nuo kurių priklauso. *Jis auga su slepiamu apgaulės jausmu ir nuolatine baimė, kad vieną dieną bus demaskuotas, ir visi pamatys, koks jis įprastas ir vidutinis, neturintis jokių talentų.* Taigi, stiprėja nepasitikėjimas savimi, baimė imtis bet kokių užduočių, drovumas, baimė suklysti, dingsta motyvacija. Vaikas auga tikėdamasis, kad kas nors iš aplinkinių atpažins jo unikalumą ir sukurs jam neįtikėtinai didingą likimą. Jis tampa priklausomas nuo kitų žmonių nuomonės ir pagalbos, nes pats neturi jokio supratimo, kaip įgyvendinti tai, ko iš jo tikisi tėvai.

Auksiniam vaikui sunku atsikratyti nuolat primetamo jausmo, kad jis yra labai ypatingas, ir vis dėlto negali savyje rasti jokių realių priežasčių, kad galėtų tai pagrįsti ir tapatintis su kažkuo unikaliu. *Tačiau jokio vaiko siekiai nėra pagrįsti noru sukelti revoliuciją šalyje ir būti gerbiamu per amžių amžius.* Paprasčiau tariant, patys savaime vaikai netrokšta kažko didingo ir unikalaus. Jie nori būti priimti ir mylimi už tai, kas jie yra, su tais dalykais, kurie nėra įspūdingi ir iš kojų verčiantys kaimynus bei gimines. Vaikai nori būti vaikiški, klystantys, nori pykti ir rėkti iš džiaugsmo, kaip mes visi, jie trokšta būti matomi ir priimti su visomis ydomis, silpnybėmis, kurios būtų atleistos ir pripažintos, o ne paneigtos ar nutylėtos, ar pridengtos nerealiais „gabumais“. Tie, kurie buvo apkaltinti už svetimas klaidas ir nuodėmes, tikrai žino, kaip tai žeidžia ir demotyvuoja. O skausmas už neteisybę atmintyje išlieka ilgam. Taip pat ir pagyrimai už žygdarbius, kurių neatliko ir

niekada nepajęgs to padaryti, už talentus, kurių neturi, yra toks pat įžaidimas vaiko autentiškai prigimčiai - ir tiek pat psichologiškai skausmingas - kaip būti neteisingai apkaltintam.

Šis reiškinys nukreipia mus link kitokio meilės vaikui supratimo – priimant jo neišmanymą ir tą patirtį, kurią jis turi šiam momentui, ir tik nuo to laiptelio matuoti jo sekančius pasiekimus, neužbėgant dešimtmečiams už akių, neprognozuojant vaiko likimo jam nė nežinant. Tėvų meilė ir globa negali būti sąlygota vaiko pasiekimų ar atitikimo jų lūkesčiams. Idealiu atveju tėvams turėtų būti nesvarbu, kur link vaikas eina - tiksliau, tai turėtų būti svarbu tik tiek, kiek tai svarbu vaikui. Nuo ankstyvo amžiaus mažyliai aiškiai demonstruoja, kas jiems svarbu, kas domina. Tačiau tai lieka nepastebėta, jei mama ar tėtis trokšta ypatingo vaiko arba vis dar siekia atitikti kažkieno lūkesčius ir šeimoje turėti „genijus“.

Tėvai, kurie savo vaikams suteikia „Auksinių vaikų“ statusą, žinoma, nėra sąmoningai žiaurūs ir nesiekia pakenkti. Jie tik su dramatišku įkarščiu nukreipia energiją neteisinga kryptimi, nes dėl tam tikrų priežasčių nemato jai geresnės išveikos. Vaikas gali tapti „priežastimi“ nutraukti nesėkmingą karjerą, kuri susiklostė ne taip, kaip tikėtasi, atsikratyti slegiančios nuotaikos dėl savo nesėkmių arba atgavinti netenkinančią santuoką. Šios priežastys dažniausiai lieka neįsisąmonintos, nesuprastos, o kūrybinės energijos perteklius randa kitą kelią – tėčio ar mamos realizaciją per vaiko pasiekimus, realius ar įsivaizduojamus.

Augdamas „auksinis vaikas“ gali patirti tam tikrą lūžį, kai ateina suvokimas, kad jam tikrai nepavyks įgyvendinti visų į jį investuotų vilčių bei lūkesčių. Auksinė ateitis, buvusi taip aiškiai išpranašauta, niekada neišsipildys. Tačiau, jei šiam vaikui pavyks įveikti skausmingą asmenybės subyrėjimą, jo lauks visų pastangų vertas laimėjimas: išsilaisvinimas nuo tų lūkesčių, kurie buvo atskyrę jį nuo pasaulio ir asmeninės realybės. *„Auksinis vaikas“ gali atrasti laisvę džiaugtis svarbiausia tiesa - gyvenimas neturi būti auksinis, kad būtų vertingas.* Mes galime gyventi būdami paprastesniais metalais, aliuminiu ar geležimi, galbūt net akmeniu, ir vis tiek būti vertingi, mylimi ir turėti adekvačią savivertę. Ir nors tokiu būdu gali tekti nuvilti savo tėvus, nepateisinant jų lūkesčių ir vilčių, rizikuojant jiems nebeatikti, tai bus pats didžiausias ir svarbiausias „auksinio vaiko“ pasiekimas. Tai suteiks galimybę tapti ištikimu savo autentiškai prigimčiai, atsikratyti priklausomybės nuo kitų žmonių nuomonės, nerimo bei nepasitikėjimo savo jėgomis, nes įtikti beliks tik sau.

Parengė psichologė Monika Pranauskienė

Naudota: School of life „The Golden Child“